

# SADRŽAJ

|                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------|----|
| UVODNO OBRAZLOŽENJE .....                                          | 3  |
| PRVA SVESKA .....                                                  | 7  |
| UVOD U SOCIOLOGIJU .....                                           | 7  |
| PRVI DEO .....                                                     | 9  |
| POJMOVNO I PREDMETNO ODREĐENJE SOCIOLOGIJE .....                   | 9  |
| KONSTITUISANJE SOCIOLOGIJE .....                                   | 9  |
| POJAM I PREDMET SOCIOLOGIJE .....                                  | 10 |
| MESTO SOCIOLOGIJE U SISTEMU NAUKA .....                            | 11 |
| I NJENA PODELA .....                                               | 11 |
| SOCIOLOGIJA I DRUGE DRUŠTVENE NAUKE .....                          | 14 |
| SOCIOLOŠKI PRISTUP DRUŠTVENIM POJAVAMA .....                       | 17 |
| DRUGI DEO .....                                                    | 19 |
| RAZVOJ SOCIOLOŠKOG PRISTUPA I KONSTITUISANJE SOCIOLOGIJE .....     | 19 |
| DRUŠTVO I MISAO O NJEMU KROZ ISTORIJU .....                        | 19 |
| ISTORIJA ZAPISANIH IDEJA O DRUŠTVU .....                           | 22 |
| Ideje o društvenom ugovoru kao načinu nastanka društva .....       | 22 |
| Prve ideje o radu i podeli rada kao osnove stvaranja društva ..... | 23 |
| Začeci empirijskih prilaza društvu .....                           | 24 |
| Utopija kao koncepcija društva .....                               | 25 |
| Ekonomistička koncepcija društva .....                             | 26 |
| Teorije o društvu u filozofiji istorije .....                      | 28 |
| SOCIOLOŠKI PRISTUP DRUŠTVU .....                                   | 28 |
| PRAVCI RAVOJA SOCIOLOGIJE POSLE NJENOG KONSTITUISANJA .....        | 32 |
| Dominacija prirodnih faktora u sociološkom pristupu .....          | 32 |
| Psihologizam u sociologiji .....                                   | 34 |
| Formalistički pristup i koncept društvenih pojava .....            | 36 |
| Fenomeni kao indikatori društvenih pojava .....                    | 37 |
| Funkcionalistički koncept socijalnog ambijenta .....               | 38 |

|                                                                       |           |
|-----------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>TREĆI DEO .....</b>                                                | <b>40</b> |
| <b>METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA DRUŠTVENIH POJAVA.....</b>               | <b>40</b> |
| UNIVERZALNA PRAVILA METODOLOŠKI PRINCIPI                              |           |
| IZUČAVANJA DRUŠTVENIH POJAVA .....                                    | 40        |
| FAZE PROJEKTOVANJA SAZNAJNOG SISTEMA .....                            | 42        |
| Definisanje problema, ciljeva i predmeta istraživanja .....           | 42        |
| Projektovanje metoda i tehnika istraživanja .....                     | 43        |
| Stvaranje i transmisija informacija .....                             | 43        |
| Obrada istraživačkog materijala .....                                 | 43        |
| Donošenje odluke-završna faza projekta .....                          | 44        |
| METODE ISTRAŽIVANJA .....                                             | 44        |
| Metoda posmatranja .....                                              | 44        |
| Metoda razgovora .....                                                | 46        |
| Merenje i eksperiment .....                                           | 48        |
| Komparativne metode .....                                             | 50        |
| Analiza sadržaja u tumačenju društvenih pojava .....                  | 51        |
| Sociometrijska metoda i njena primena .....                           | 51        |
| Kvantne metode u sociologiji .....                                    | 52        |
| Informatička podloga metodologije sociologije .....                   | 52        |
| Projektivne metode .....                                              | 53        |
| Skale za merenje stavova .....                                        | 53        |
| Metoda obrade slučajeva .....                                         | 54        |
| Formalni i neformalni pristupi u istraživanju društvenih pojava ..... | 54        |
| Individualne i grupne metode .....                                    | 55        |
| <b>ČETVRTI DEO .....</b>                                              | <b>56</b> |
| <b>KATEGORIJALNI OKVIRI SOCIOLOGIJE .....</b>                         | <b>56</b> |
| ODNOS PRIRODA ČOVEK I DRUŠTVO ETIOLOŠKA DIMENZIJA                     |           |
| SOCIOLOŠKOG PRISTUPA .....                                            | 56        |
| LJUDSKI RAD I DRUŠTVENA DELATNOST – GENERIČKA                         |           |
| OSNOVA DRUŠTVA .....                                                  | 60        |
| Ljudski rad osnova društva, društvene delatnosti i čoveka .....       | 61        |
| Podela rada u formiranju društvenih odnosa i pojava .....             | 64        |
| Sociološka obeležja oruđa za rad .....                                | 66        |
| Sociološke dimenzije predmeta rada .....                              | 67        |
| Uslovi u strukturi društvenih delatnosti .....                        | 67        |
| Sociološki aspekti socijalnog menadžmenta .....                       | 68        |
| Društvene vrednosti u strukturi društvenih delatnosti .....           | 68        |

|                                                                               |            |
|-------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>SOCIOLOŠKA ANALIZA OSNOVNIH DRUŠTVENIH DELATNOSTI .....</b>                | <b>68</b>  |
| Područja reprodukcije društva-etilogija pojedinih društvenih delatnosti ..... | 69         |
| Biološka reprodukcija i demografska obeležja društva .....                    | 70         |
| Ekonomska delatnost, struktura i sistem-ekonomija .....                       | 73         |
| Sociološke dimenzije kulture .....                                            | 77         |
| Društvena regulativa i pravno-političke dimenzije društva .....               | 81         |
| Delatnost, struktura i sistem društvene zaštite .....                         | 86         |
| <b>DEO PETI .....</b>                                                         | <b>90</b>  |
| <b>STRUKTURNE DIMENZIJE SOCIOLOŠKOG PRILAZA DRUŠTVU .....</b>                 | <b>90</b>  |
| ŠTA ČINI STRUKTURU DRUŠTVU .....                                              | 90         |
| SOCIOLOŠKA ANALIZA STRUKTURE DRUŠTVU .....                                    | 92         |
| ELEMENTI I ODNOSI U STRUKTURI DRUŠTVU .....                                   | 94         |
| Društvena uloga i njena sociološka dimenzija .....                            | 95         |
| Društveni položaj kao sociološka kategorija .....                             | 96         |
| Društveni ugled i njegovo mesto u organizacionoj strukturi .....              | 96         |
| Sociološki identitet društvene moći .....                                     | 96         |
| Društvena pravila u organizacionoj strukturi .....                            | 97         |
| Društvene skupine i tvorevine-njihova funkcija u strukturi društva .....      | 97         |
| <b>ŠESTI DEO .....</b>                                                        | <b>99</b>  |
| <b>SOCIOLOŠKE KARAKTERISTIKE DRUŠTVENIH SKUPINA .....</b>                     | <b>99</b>  |
| SOCIOLOŠKE KARAKTERISTIKE I FUNKCIJE DRUŠTVENE GRUPE .....                    | 99         |
| DRUŠTVENI SLOJEVI I SOCIJALNE KATEGORIJE .....                                | 102        |
| KLASNA STRUKTURA DRUŠTVU .....                                                | 105        |
| HORIZONTALNA I VERTIKALNA STRUKTURA DRUŠTVU .....                             | 107        |
| DRUŠTVENE INSTITUCIJE I NJIHOVE STRUKTURNE DIMENZIJE .....                    | 108        |
| DRUŠTVENE ZAJEDNICE U STRUKTURI DRUŠTVENOG SISTEMA .....                      | 111        |
| DRUŠTVENE ORGANIZACIJE U SOCIJALNOM SISTEMU .....                             | 115        |
| <b>SEDMI DEO .....</b>                                                        | <b>120</b> |
| <b>OBLICI DRUŠTVENE SVESTI I NJIHOVE SOCIOLOŠKE DIMENZIJE .....</b>           | <b>120</b> |
| DRUŠTVENE SVESTI KOJIM SE SVET I DRUŠTVO OBJAŠNJAVAJU .....                   | 120        |

|                                                                   |            |
|-------------------------------------------------------------------|------------|
| Iracionalni pristup svetu-religija.....                           | 120        |
| Filozofija kao oblik društvene svesti.....                        | 122        |
| Naučno tumačenje društvenih pojava.....                           | 123        |
| Ideologija i njena sociološka obeležja.....                       | 124        |
| <b>OBLICI DRUŠTVENE SVESTI KOJIM SE SVET I DRUŠTVO</b>            |            |
| <b>UREDJUJU.....</b>                                              | <b>125</b> |
| Običaji i njihova društvena funkcija.....                         | 125        |
| Sociološke dimenzije morala.....                                  | 127        |
| Sociološke dimenzije prava i politike.....                        | 128        |
| <b>OBLICI DRUŠTVENE SVESTI KOJI ODRAŽAVAJU SVET I</b>             |            |
| <b>DRUŠTVO.....</b>                                               | <b>130</b> |
| Umetnost i njene društvene funkcije.....                          | 130        |
| <b>OSMI DEO.....</b>                                              | <b>132</b> |
| <b>DINAMIČKI ASPEKT SOCIOLOŠKE ANALIZE DRUŠTVA.....</b>           | <b>132</b> |
| <b>ETIOLOGIJA DRUŠTVENIH PROMENA I PROCESA.....</b>               | <b>132</b> |
| Uzroci društvenih promena i procesa.....                          | 133        |
| Zakonomernost društvenog razvoja.....                             | 134        |
| Oblici društvenih procesa.....                                    | 135        |
| <b>KARAKTERISTIKE GLOBALNIH SOCIJALNIH SISTEMA</b>                |            |
| <b>I ETAPE U NJIHOVOM RAZVOJU.....</b>                            | <b>137</b> |
| Društveni sistemi u primitivnom društvenom menadžmentu.....       | 138        |
| Socijalni sistemi u robovlasničkom socijalnom ambijentu.....      | 140        |
| Feudalni tip poslovanja i socijalnih sistema.....                 | 141        |
| Kapitalizam - robno-novčani način poslovanja.....                 | 142        |
| Socijalistički tip poslovanja - realnost ili utopija.....         | 143        |
| <b>PRVA STUDIJSKA VEŽBA.....</b>                                  | <b>145</b> |
| <b>DRUGA SVESKA.....</b>                                          | <b>147</b> |
| <b>SAVREMENI SOCIOLOŠKI PROBLEMI.....</b>                         | <b>147</b> |
| <b>I PROCESI.....</b>                                             | <b>147</b> |
| <b>PRVI DEO.....</b>                                              | <b>149</b> |
| <b>SAVREMENE DRUŠTVENE POJAVE I PROCESI U SOCIOLOŠKOJ</b>         |            |
| <b>IMAGINACIJI I APLIKACIJI.....</b>                              | <b>149</b> |
| SOCIOLOŠKE DIMENZIJE GLOBALIZACIJE.....                           | 149        |
| SAVREMENOG SVETA.....                                             | 149        |
| Globalizacija sveta u sociološkoj imaginaciji i aplikacijama..... | 149        |

|                                                                            |            |
|----------------------------------------------------------------------------|------------|
| Obeležja globalizacije u strukturi pojmova .....                           | 152        |
| <b>GENERIČKO - ETIOLOŠKI SMISAO GLOBALIZACIJE .....</b>                    | <b>155</b> |
| Svetska ekonomija osnovno područje globalizacije i tranzicije .....        | 157        |
| Tehničko tehnološka revolucija – postulat globalizacije i tranzicije ..... | 164        |
| Uloga kulture u globalizaciji i tranziciji .....                           | 165        |
| Političke dimenzije globalizacije i tranzicije .....                       | 170        |
| <b>STRUKTURNE DIMENZIJE GLOBALIZACIJE I TRANZICIJE .....</b>               | <b>171</b> |
| Globalizacija-proces stvaranja .....                                       | 171        |
| autentične strukture savremenog društva .....                              | 171        |
| Stratifikacija savremenih društvenih sistema .....                         | 173        |
| u globalizaciji i tranziciji .....                                         | 173        |
| Nacionalna obeležja globalizacije i tranzicije .....                       | 173        |
| Oblici društvene svesti u globalizaciji i tranziciji .....                 | 177        |
| <b>DINAMIČKI ASPEKTI GLOBALIZACIJE I TRANZICIJE .....</b>                  | <b>180</b> |
| <b>FUNKCIONALNE DIMENZIJE GLOBALIZACIJE .....</b>                          | <b>184</b> |
| <b>I TRANZICIJE .....</b>                                                  | <b>184</b> |
| Neokolonijalni odnosi u “funkciji” globalizacije i tranzicije .....        | 185        |
| Socijalne transformacije u globalizaciji i tranziciji .....                | 186        |
| Eksploatacija determinanta ili derivat globalizacije i tranzicije .....    | 187        |
| Globalizacija i tranzicija u funkciji izazivanja .....                     | 189        |
| i razrešavanja sukoba .....                                                | 189        |
| <b>DRUGI DEO .....</b>                                                     | <b>191</b> |
| <b>JUGOSLOVENSKE ZAJEDNICE U GLOBALIZACIJI I TRANZICIJI .</b>              | <b>191</b> |
| ETIOLOGIJA FORMIRANJA RAZVOJA I RASPADANJA                                 |            |
| JUGOSLOVENSKE ZAJEDNICE .....                                              | 191        |
| Konstituisanje jugoslovenske države posledica globalizacije .....          | 193        |
| <b>TREĆI DEO .....</b>                                                     | <b>200</b> |
| <b>MIKRO-SOCIOLOŠKE APLIKACIJE .....</b>                                   | <b>200</b> |
| SOCIOLOŠKE DIMENZIJE DRUŠTVENIH POTREBA INTERESA                           |            |
| <b>I MOTIVA .....</b>                                                      | <b>200</b> |
| Pojam ljudskih i društvenih potreba .....                                  | 201        |
| Determinante društvenih potreba .....                                      | 202        |
| Socijalne nejednakosti, potražnja i potrošnja područja .....               | 202        |
| sociološke aplikacije .....                                                | 202        |
| Zadovoljavanje potreba u strukturi društvenih odnosa i pojava .....        | 204        |
| Veza između potreba i potrošnje etiologija društvenih odnosa .....         | 204        |
| Motivacija u sociološkim aplikacijama .....                                | 205        |

|                                                                |            |
|----------------------------------------------------------------|------------|
| <b>DRUŠTVENA MOĆ I DRUŠTVENI UTICAJ DETERMINANTA</b>           |            |
| <b>DRUŠTVENOG PONAŠANJA.....</b>                               | <b>206</b> |
| Institucionalizacija društvene i poslovne moći.....            | 207        |
| Delegiranje moći i uticaja .....                               | 207        |
| <b>OTUĐENJE U SOCIOLOŠKOJ IMAGINACIJI I APLIKACIJI.....</b>    | <b>208</b> |
| Pojmovno određenje, koncepcijska zavisnost i savremena         |            |
| operacionalizacija.....                                        | 208        |
| Politička otuđenost (elitizam).....                            | 209        |
| Gradski način života kao izvor otuđenja .....                  | 210        |
| Otuđenost u radu, od rada i rezultata rada.....                | 215        |
| Korišćenje opojnih sredstava, otuđenje i kvalitet života ..... | 215        |
| Otuđenje u odnosima; muškarac - žena.....                      | 216        |
| Labavljenje srodničkih veza i otuđenje.....                    | 218        |
| Mas mediji, i otuđenje.....                                    | 219        |
| Ekspanzija motorizovanosti kao razlog otuđenja .....           | 221        |
| Degradacija ekoloških faktora i otuđenje.....                  | 223        |
| <b>DRUGA STUDIJSKA VEŽBA.....</b>                              | <b>225</b> |
| <b>TREĆA SVESKA .....</b>                                      | <b>227</b> |
| <b>SOCIOLOGIJA U BIZNISU.....</b>                              | <b>227</b> |
| <b>PRVI DEO .....</b>                                          | <b>229</b> |
| <b>SOCIOLOŠKI ASPEKTI PREDUZETNIŠTVA.....</b>                  | <b>229</b> |
| <b>I POSLOVNIH KOMUNIKACIJA .....</b>                          | <b>229</b> |
| <b>POJMOVNO – KONCEPTUALNI PRILAZ.....</b>                     | <b>229</b> |
| Poslovna filozofija i preduzetništvo .....                     | 231        |
| Komunikacije kao veza između preduzetništva i poslovanja ..... | 233        |
| Preduzetništvo izraz socijalne i poslovne sigurnosti.....      | 233        |
| Delovanje socijalnih ambijenta na preduzetništvo .....         | 236        |
| <b>DETERMINANTE PREDUDŽETNIŠTVA .....</b>                      | <b>236</b> |
| Poslovne komunikacije kao determinante preduzetništva.....     | 236        |
| Sociopsihološke odrednice preduzetništva .....                 | 237        |
| Sociogeni faktori preduzetništva .....                         | 238        |
| Svojski odnosi, transformacija svojine i preduzetništvo .....  | 241        |
| <b>PREDUZETNIŠTVO I POSLOVNO PONAŠANJE .....</b>               | <b>243</b> |
| Preduzetništvo u planiranju poslovanja .....                   | 243        |
| Preduzetništvo u poslovnom startu .....                        | 244        |
| Formiranje i transformacija informacionog sistema.....         | 244        |

|                                                                  |            |
|------------------------------------------------------------------|------------|
| u preduzetništvu .....                                           | 244        |
| Poslovne komunikacije i preduzetništvo .....                     | 245        |
| Preduzetništvo u pojedinim društvenim delatnostima .....         | 246        |
| PREDUZETNIŠTVO I RUKOVOĐENJE .....                               | 247        |
| SOCIOLOŠKE DIMENZIJE POSLOVNIH KOMUNIKACIJA .....                | 249        |
| <b>DRUGI DEO .....</b>                                           | <b>251</b> |
| <b>SOCIOLOŠKA OBELEŽJA MENADŽMENTA .....</b>                     | <b>251</b> |
| VRSTE POSLA I POSLOVNI MENADŽMENT .....                          | 253        |
| SOCIOLOŠKE DETERMINANTE POJEDINIHI FUNKCIJA<br>MENADŽMENTA ..... | 254        |
| Sociološke osnove planiranja i analize poslovanja .....          | 254        |
| Profitabilnost funkcije menadžera i menadžmenta .....            | 254        |
| Upravljanje tehnološkim procesima .....                          | 255        |
| Sociološke dimenzije upravljanja svojinom .....                  | 256        |
| Sociološki aspekti upravljanja finansijama .....                 | 256        |
| Usmeravanje robnih tokova .....                                  | 257        |
| Sociološke dimenzije personalnog menadžmenta .....               | 258        |
| Raspolaganje poslovnim programima .....                          | 259        |
| i poslovnom metodologijom .....                                  | 259        |
| Upravljanje vremenom u sociološkim relacijama .....              | 259        |
| Upravljanje informacijama, i inovacijama .....                   | 260        |
| Rukovođenje kao sociološka kategorija .....                      | 261        |
| Poslovi rukovođenja - poslovne uloge menadžera .....             | 261        |
| Komunikacije - determinante funkcije rukovođenja .....           | 262        |
| u menadžmentu .....                                              | 262        |
| Tipovi rukovođenja i poslovno ponašanje .....                    | 263        |
| Stilovi koordinacije u strukturi rukovođenja i menadžmenta ..... | 265        |
| <b>SOCIOLOŠKE OSNOVE PERSONIFIKACIJE MENADŽMENTA .....</b>       | <b>266</b> |
| Personalni aspekt poslovnog menadžmenta .....                    | 266        |
| Diler-broker personalni izraz menadžment funkcija .....          | 267        |
| Poslovna kultura, poslovna etika podloga menadžmenta .....       | 270        |
| Načini sporazumevanja i menadžersko ponašanje .....              | 270        |
| Karakteristike ličnosti menadžera .....                          | 272        |
| Menadžment područja na kojima su angažovani menadžeri .....      | 272        |
| <b>TREĆA STUDIJSKA VEŽBA .....</b>                               | <b>273</b> |
| <b>LITERATURA .....</b>                                          | <b>275</b> |